

> Retouradres Postbus 20011, 2500 EA DEN HAAG

Minister Plasterk
p/a Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

**Transitiecommissie Sociaal
Domein**

p/a Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Contactpersoon

PostbusTSD@minbzk.nl

Kenmerk

TSD-15-004

Uw kenmerk

Datum 3 september 2015
Betreft Derde rapportage Transitiecommissie Sociaal Domein
"Mogelijk maken wat nodig is"

Geachte minister,

In onze tweede rapportage van april 2015 constateerden we dat gemeenten volop bezig zijn om zo goed als mogelijk uitvoering te geven aan hun nieuwe taken. Het transformatieproces staat echter nog in de kinderschoenen. Niet geheel onbegrijpelijk. Het betreft een veranderingsproces, met verschuivingen in macht, zeggenschap en geld. Het brengt de nodige onzekerheid met zich mee, het doet soms pijn en is niet te beheersen. Tenminste niet in de klassieke betekenis van het woord. Bovendien zitten we al jaren vast in de door onszelf aangeleerde rollen en patronen. Met veel verschillende spelers en nog meer verschillende belangen is de complexiteit groot. Die is trouwens niet nieuw. Het nieuwe is dat zij meer zichtbaar is dan ooit. In deze complexiteit ontstaat de neiging om het systeem ter discussie te stellen en de vrijheid die is ontstaan te knechten met (meer) regels en protocollen. Een begrijpelijke, maar verkeerde reflex.

Het is goed dat we ons realiseren dat de verandering groter is dan wij zelf zijn. Onze bureaucratie zorgt voor een balans in de relatie tussen overheid en haar burgers. Zij beschermt de burger voor willekeur. Gelijktijdig beschermt zij de overheid voor het verwijt van machtsmisbruik en onrechtmatig handelen. De bureaucratie, hoezeer wij haar starheid vaak ook vervloeken, biedt veiligheid. Diezelfde bureaucratie moeten we door de opdracht van de drie decentralisaties opnieuw uitvinden. Dat is een fenomenale opgave. We komen uit een wereld waarin we op basis van indicaties exact vaststellen waar een individuele cliënt recht op heeft. Een wereld waarin we doen wat volgens de verordening moet en we het doen zoals het protocol het voorschrijft. We zijn op weg naar een wereld waarin we onderzoeken wat iemand nodig heeft en dat doen we samen met de zorgvrager. Daarmee verandert de relatie tussen overheid en burgers fundamenteel. Van kleine lettertjes naar keukentafelgesprekken. Naar onze mening krijgt juist die verandering tot nu toe te weinig aandacht. De commissie wil daar in haar volgende rapportage begin 2016 nadrukkelijk aandacht aan besteden.

De decentralisaties gaan niet alleen over zorg, participatie en onderwijs maar ook, en misschien zelfs in de eerste plaats, om een andere relatie tussen burgers en

overheid, waarbij de werking van de klassieke bureaucratie in onze verzorgings-
taak opnieuw tegen het licht moet worden gehouden.

Het gaat om de praktijk

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Innovatie is niet een of ander theoretisch concept. Innovatie is iets dat je kunt zien in de praktijk. Teksten van beleidmakers verliezen elke betekenis als ze niet aansluiten bij het dagelijkse handelen van gemeente, zorgverlener en zorgvrager. Dat wat er in die relatie gebeurt, daaraan kun je zien of er echt iets aan het veranderen is. Dat is dan ook de reden dat de TSD de afgelopen periode juist veel sociale wijkteams heeft bezocht, gemeenten heeft gesproken, expertsessies heeft gehouden en haar netwerk heeft geraadpleegd.¹ Wederom om het verloop van de transitie en transformatie te bespreken en om zicht te krijgen op de vraag of de belofte van de decentralisatie kan worden waargemaakt. Maatwerk is ook het thema waar wij in deze rapportage bijzondere aandacht aan geven. Mede vanuit de casuïstiek van de sociale wijkteams, want als innovatie érgens zichtbaar wordt, is het in die teams, op het scharnierpunt tussen gemeente, professional, vrijwilliger en burger.

Om een beeld te geven van de ervaringen met het leveren van maatwerk, beschrijven we in de bijlage verschillende casussen. Deze zijn illustratief voor waar sociale wijkteams, burgers en aanbieders van zorg en ondersteuning mee worstelen, maar ook waar ze trots op zijn. Het is een greep uit de vele verhalen uit de praktijk van de decentralisaties.

Er is een constatering die de TSD op voorhand wil meegeven: één gezin, één plan, één regisseur, het uitgangspunt van deze hele operatie, is niet mogelijk zonder volmondige samenwerking tussen al die organisaties die de mensen, de kennis en de kunde moeten leveren om tot dat integrale maatwerk te komen. En daar, in die samenwerking, lijkt het nogal eens mis te gaan.

Maatwerk

Praktijk is divers en complex

Onderdeel van de decentralisaties is een nieuwe structuur voor de toegang tot zorg en ondersteuning. Laagdrempelig, integraal en maatwerk zijn nu de principes. En in combinatie met een andere juridische context. Niet meer het recht op een regeling of voorziening, maar de individuele behoefte van de burger staat centraal. Dit heeft belangrijke aanpassingen tot gevolg op lokaal niveau. Elke gemeente vult dit naar eigen inzicht in, maar helder is dat de werkwijze van sociale wijkteams dominant is bij het vormgeven van integraal maatwerk, dichtbij burgers.

De term 'sociaal wijkteam' is een containerbegrip waarachter teams met grote verschillen schuil gaan. Voor alle duidelijkheid, die verscheidenheid is ook de bedoeling. Maar het blijft een lappendeken waarover (nog) geen algemene conclusies te trekken zijn. Idealiter hebben gemeenten in samenwerking met de ver-

¹ Bijlage II geeft een overzicht van de gesprekspartners van de leden van de TSD.

schillende partners² een visie ontwikkeld over het aanbieden van zorg en ondersteuning. Over de opgaven en taakhoud, over de toegang, de samenwerking, het bijbehorende mandaat en budget. Of een team zelf interventies verricht of doorgeleidt en met welke deskundigheid en competenties. Afhankelijk van die keuzes zijn teams ingericht en van start gegaan. In deze verscheidenheid viel ons een aantal ontwikkelingen op die we hier willen benoemen.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Een integrale aanpak

Zo zien we deze eerste maanden enthousiasme en inzet om de beschikbare ruimte voor maatwerk te gebruiken en vraagstukken integraal op te pakken. Over het algemeen zijn de teams blij met hun mogelijkheden. Verschillende afzonderlijke indicaties kunnen nu worden geïntegreerd tot één ondersteuningsplan. Verdere verkruiding van het sociaal domein wordt daardoor tegengegaan. Dat is een goed begin.

Andere gesprekken

Een ander pluspunt is dat we in de praktijk een andere betrokkenheid van beleidsmakers en politiek verantwoordelijken bij het sociaal domein zien ontstaan. Was het casusoverleg tot voor kort het exclusieve domein van professionals binnen teams in een zorgorganisatie, nu worden behalve professionals ook beleidsambtenaren en bestuurders bij dit overleg betrokken. In meerdere gemeenten is een opschalingsmodel ontwikkeld of worden 'mediators' aangesteld die doorzettingsmacht hebben gekregen om ingesloten werkwijzen ter discussie te stellen en ruimte te scheppen voor maatwerk. Bij andere gemeenten wordt het middenmanagement van de taakgebieden Maatschappelijke Ontwikkeling en Werk en Inkomen samen verantwoordelijk gesteld om dat maatwerk te bieden. Het zijn voorbeelden van een nieuwe houding waar beleidsbepalers en uitvoerders samen zoeken naar de optimale organisatievorm en de haalbare vrijheid van handelen voor de professionals. Daar ziet de TSD absoluut winst, want met elkaar het gesprek aangaan op casusniveau en over de werkwijze is nodig om verandering te bevorderen.

- De TSD ziet winst in de organisatiebrede dialoog op casusniveau en over de werkwijze. Dit is nodig om verandering te bevorderen.

Mogelijk maken wat nodig is

De transformatie vindt zijn basis in kennis van zaken, brede samenwerking en vooral doorzettingsvermogen en lef. De opgave voor sociale wijkteams is zwaar. Met vaak nieuwe collega's zoeken naar een nieuwe werkwijze, dichtbij en met de mensen, in een omgeving die onder een (politiek) vergrootglas ligt. Opboksing tegen oude systemen, vreemde logica's, ingehouwen wetmatigheden, vastgeroeste protocollen.

Opmerkelijk is dat we in de casuïstiek geregeld blokkades tegenkomen in de vorm van ervaren regels of 'waarheden', die in werkelijkheid lang niet altijd die hardheid hebben. Er is bij de teams onduidelijkheid of onbekendheid over waar oplossingen binnen de eigen invloedssfeer liggen en wat als gegeven uit wet- en regelgeving beschouwd moet worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor privacybeperkingen en bij

² We denken hierbij aan de lokale partners in de zorg- en participatieketen en in de wijk, aan vrijwilligers en cliëntorganisaties.

de inzet van bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Er is angst voor 'de verkeerde beslissing', die mogelijk gevolgen heeft voor het oordeel van de inspecties of de accountant. De (zelf) opgelegde beleidsbeperking wint het soms van de beschikbare beleidsvrijheid, regels bieden meer houvast dan improviseren. Dat zou niet moeten. De transformatie is juist een uitnodiging voor de professional om meer in de eigen invloedssfeer te trekken. Het gaat er niet om te doen wat mogelijk is, maar om mogelijk te maken wat nodig is.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

De boodschap van ruimte en maatwerk moet herhaald worden, om de werkende principes van sociale wijkteams de kans te geven. Het gaat *niet* om gemiddelde scores, om codes, om systemen. Het gaat *wel* om zelfverzekerde teams met ruimte voor maatwerk, herkenbaar in de wijk, die zich veilig en gesteund voelen. Wij roepen raadsleden, wethouders en management op om wijkteams de ruimte te bieden en vertrouwen te hebben in de capaciteiten van de medewerkers. Om hun rol te nemen in het bevorderen van maatwerk en integraliteit, in het wegnemen van belemmeringen in lokale regelgeving en beleid of in de organisatorische en administratieve sfeer.

- Wijkteams: niet doen wat mogelijk is, maar mogelijk maken wat nodig is.
- De TSD roept raadsleden, wethouders en management op om wijkteams de ruimte te bieden en vertrouwen te hebben in de capaciteiten van de medewerkers. Om hun rol te nemen in het bevorderen van maatwerk en integraliteit, in het wegnemen van belemmeringen in lokale regelgeving of in de organisatorische en administratieve sfeer.

Investeer in professionalisering

Mogelijk maken wat nodig is, vraagt ook om een andere professionaliteit. Daar is nog enorme winst te boeken. En niet alleen in kennisopbouw en competentietraining. Investeer ook in het organiseren van het ontwikkel- en leersysteem van de teams zelf. Denk daarbij aan intervisie en peer-learning. Vanuit de reflectieve praktijk leren van elkaar, van de successen en de belemmeringen, van wat (on)veranderlijk en (on)mogelijk is en binnen het team bepalen welke normen daar bij horen.

- De TSD pleit voor de verankering van het leervermogen van de wijkteams in ontwikkel- en leersystemen, bijvoorbeeld met intervisie en peer-learning. Wijkteams: neem hierin het initiatief.

Ook is het van groot belang dat het hoger management investeert in zijn eigen kennis van zaken en inzicht in de problematiek. Over het algemeen oriënteren zij zich vooral op het managen van het proces, terwijl ook inhoudelijke kennis en inzicht nodig zijn om (nieuwe) strategische keuzes te kunnen maken. En om een goede sparringpartner te kunnen zijn voor het bestuur en de medewerkers.

- Inhoudelijke kennis van zaken en inzicht in de problematiek bij het hoger management is nodig om (nieuwe) strategische keuzes te kunnen maken en een goede sparringpartner te kunnen zijn.

Het vermogen van gemeenten om elkaar hierin te ondersteunen en het leerproces te versnellen nemen we als aandachtspunt mee in onze volgende rapportage. Ook zijn we in gesprek met het programma Gemeenten van de Toekomst, onderwijsin-

stellingen en ambtelijke organisaties over de omslag binnen het ambtelijk apparaat (zie tweede rapportage).

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Schuldendominantie en kostenbewustzijn

Het hebben van schulden raakt alle facetten van het bestaan van een willekeurige burger. Dat zien we ook terug in de dagelijkse praktijk van de wijkteams. Onze inschatting is dat financiële problemen van cliënten in zo'n 80% van de zaken bepalend is voor het al of niet kunnen vinden van een oplossing. Het is dan ook noodzakelijk om kennis van schuldsanering en (bijzondere) bijstand stevig te verankeren in het sociaal team en in de samenwerking met het taakgebied 'Werk en Inkomen'.³

Ook komen situaties voor waarin vooral het 'onlogisch oplossen' tot hoge maatschappelijke kosten leidt. Bijvoorbeeld als iemand vanwege een beperkte huurschuld maanden langer in de maatschappelijke opvang blijft zitten, waardoor de kosten vele malen hoger zijn dan de huurschuld. Met het bieden van hetgeen wat nodig is tegen minder kosten, snijdt het mes aan meerdere kanten.

- De TSD adviseert kennis van Werk & Inkomen, inclusief schuldsanering, stevig te verankeren binnen sociale wijkteams.

Ruimte voor maatschappelijk initiatief

Vol verwachting wordt gesproken over de rol die burgers kunnen spelen binnen het sociale domein. Om te voorkomen dat dit beperkt blijft tot een vorm van wensdenken, zullen burgers initiatieven moeten blijven nemen (en soms hun gemeenten wat steviger moeten uitdagen) en zullen gemeenten hier beleidsmatig en financieel ruimte voor moeten creëren en soms een stapje terug doen. Het is een samenspel dat in de ene gemeente meer aandacht krijgt dan in de andere. Het is in ieder geval een proces waar de TSD belangstelling voor heeft en in de volgende rapportage aandacht aan zal besteden.

Andere positie zorgzoeker stelt hoge eisen aan gemeentelijke dienstverlening

De decentralisaties beogen de verhouding tussen burger en overheid te veranderen. Voorheen waren aanspraken concreet benoemd en juridisch afdwingbaar. Dit maakte de positie van burgers sterk. De nieuwe wetgeving (met name Wmo 2015 en de Jeugdwet) is veel ruimer geformuleerd. In deze nieuwe situatie ontstaat eigenlijk een soort dialoogverhouding, waarin burgers zelf hun keuzes in zorg en ondersteuning kunnen maken. Maar in juridisch opzicht leidt dit tot een schemergebied waarin begrippen als 'keukentafelgesprek', 'eigen kracht' en 'eigen verantwoordelijkheid' leidend zijn. Dat leidt bij zorgzoekers tot de nodige angst en scepsis. Immers, dialoog suggereert een gelijkwaardige verhouding, maar uiteindelijk bepaalt de gemeente (of een sociaal wijkteam) welke zorg en ondersteuning nodig is en wordt ingezet.

Maar het leidt ook tot onzekerheid bij het sociale wijkteam. Er is tenslotte niet meer de centrale indicatie en richtlijn om op terug te vallen. Als de burger niet krijgt wat hij wil, dan moet de medewerker van het wijkteam dat nu zelf toelichten en verantwoorden. Soms letterlijk aan diezelfde keukentafel. Dat is een totaal

³ Slechts in 55% van de sociale teams is Werk en Inkomen vertegenwoordigd, aldus Movisie. Bron: Sociale (wijk)teams in vogelvlucht, state of the art najaar 2014, februari 2015.

andere rol dan dat zij vroeger hadden en die soms onveilig aanvoelt. Wanneer doe je het goed en wanneer niet. Een heldere en eenduidige normstelling ontbreekt hier ten principale. Het gaat immers om maatwerk en het betrekken van de omgeving bij het zorgplan. Dat betekent dat het iedere keer weer anders is.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

- De TSD vraagt gemeenten na te denken hoe wijkteams op een vernieuwende manier hun eigen normen aan de hand van hun eigen praktijk kunnen (blijven) ontwikkelen. Intervisie en onderlinge reflectie aan de hand van praktijkvoorbeelden lijken daartoe een mogelijkheid.

De zelfstandige, maar ook afhankelijke positie van de burger stelt hoge eisen aan de kwaliteit, deskundigheid en zorgvuldigheid van de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente zal bij de toekenning van zorg en ondersteuning zichtbaar moeten maken op welke manier aandacht is gegeven aan de situatie van de cliënt, welke afwegingen zijn gemaakt en hoe dit heeft geleid tot een gemotiveerd besluit en op welke wijze de zorgzoeker bezwaar kan maken tegen dat besluit. Verder kunnen binnen een gemeente voorzieningen worden getroffen om meldingen of klachten van zorgzoekers een steviger stem te geven zoals een speciale ombudsman voor het sociale domein. Ook dit aspect nemen we mee in de volgende rapportage.

Privacy

Het privacyvraagstuk is ingewikkeld en blijkt in de praktijk lastig voor een 'integrale' professional in een wijkteam, voor de samenwerking met en tussen zorgverleners en in de administratieve processen. Er bestaan wisselende beelden over wat kan en wat mag; de balans tussen zorgplicht en privacy is niet helder en wordt af en toe oneigenlijk gebruikt in de soms moeizame relatie tussen gemeenten en zorgaanbieders. Hier lijkt eerder sprake te zijn van wantrouwen tussen instituties dan tussen professionals. Voorop staat dat professionals onderling (al dan niet binnen een wijkteam) informatie kunnen uitwisselen in het belang van een cliënt. Iedereen is gehouden aan professionele standaarden, ook de gemeentebtenaar door het afleggen van de ambtseed. Of de privacygevoelige informatie ook goed wordt geborgd in de administratieve systemen binnen de verschillende organisaties is lastiger. Daar is over en weer meer aandacht voor nodig en zijn duidelijke afspraken tussen organisaties onontbeerlijk.

Wat ook niet helpt zijn de verschillende uitwerkingen van het juridisch kader binnen de drie materiewetten. Dat is weliswaar te begrijpen vanuit het uitgangspunt van de doelbinding, maar binnen de dagelijkse praktijk van een sociaal wijkteam is het redelijk onnavolgbaar. Om in een casus te moeten werken met verschillende richtlijnen rond privacy kan nadelig werken voor maatwerk en de integraliteit van zorg en ondersteuning. Het antwoord op de vraag welke gegevens wel en welke niet verwerkt mogen worden, zal in elke situatie anders zijn. Dat vergt kennis, een zorgvuldig afwegingsproces en ook het nodige doorzettingsvermogen. En op systeemniveau soms aanpassing van de wetgeving, zoals nu blijkt in de jeugdzorg.

Rechtmatigheid

Op bestuurlijk strategisch niveau zijn kennis van zaken en een heldere visie essentieel. Gemeenten moeten scherp hebben wat de opgaven en doelstellingen zijn, hoe en waarop gestuurd wordt en welke financiële- of beleidsinformatie daarvoor nodig is. Beslissingen met directe financiële gevolgen vallen onder de contro-

lelast van de accountant; vaststellen of het doel is bereikt en het evalueren van beleidseffecten niet. Dit moet zich ook vertalen in de afspraken die gemeenten in hun contracten met aanbieders aangaan. Naarmate de controle-eisen gedetailleerder en talrijker worden en (nodeloos) gericht zijn op een financieel gevolg, wordt het voldoen aan de beleidsdoelen en het afleggen van verantwoording daarover lastiger.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Dit zien we ook terug in de signalen dat mogelijk rechtmatigheidsproblemen gaan ontstaan in de uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. De verschillende regio's en gemeenten hanteren een diversiteit aan eisen, waardoor het voldoen aan deze eisen, het opstellen van passende verantwoording en het aantonen van de rechtmatigheid bijna niet te doen is. Daarbij zijn de administratieve processen nog onvoldoende ingeregeld. Dit alles betekent een bedrijfsvoeringsrisico voor zowel aanbieders als gemeenten.

Om rechtmatigheidsproblemen te voorkomen, zullen contractpartijen op lokaal of regionaal niveau moeten zoeken naar passende en realistische oplossingen.⁴ Bijvoorbeeld om in het kader van transitie meer coulant om te gaan met de facturen. Daar is ruimte voor.⁵ In het kader van de horizontale verantwoording is het raadzaam om de gemeenteraad hierin te betrekken. Zij kunnen bijvoorbeeld een hardheidsclausule aan het college afgeven. En betrek uiteraard de accountant.

- De TSD roept contractpartijen op om op lokaal of regionaal niveau te zoeken naar passende en realistische oplossingen om rechtmatigheidsproblemen op de korte termijn te voorkomen. Dit in samenspraak met gemeenteraden en accountants.

Op de lange termijn kunnen een landelijk normenkader en een model controleprotocol uitkomst bieden. Compacte, duidelijke en eenduidige spelregels over verantwoording en controle dragen bij aan de borging van de financiële rechtmatigheid en vermindering van de administratieve last. Zoek uniformering waar kan in een set aan minimale vereisten waarover verantwoording moet worden afgelegd en dat tevens ruimte laat voor lokale oplossingen. Op landelijk niveau wordt hierover nagedacht door het Rijk, VNG, zorgbranches en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. Maar wil 2016 niet dezelfde onduidelijkheid kennen, dan heeft dit traject versnelling en een duidelijke keuze nodig. Het is volstrekt helder dat het eigenaarschap hiervoor bij partijen zelf belegd moet worden. Dat wil zeggen bij gemeenten en aanbieders. Het Rijk kan als regisseur optreden om partijen te bewegen (sneller) tot afspraken te komen.

We zien gemeenten die gekozen hebben voor een bekostigingssystematiek waarin wordt gestuurd op outcome en resultaat. Zij hebben minder last van de administratieve problemen en de financiële rechtmatigheid speelt bijna geen rol. Ook het overwegen waard.

⁴ Omdat uit zowel de Jeugdwet als de Wmo geen specifieke eisen voor financiële rechtmatigheid voortkomen, zijn de gemeentelijke verordening en de lokale overeenkomsten met aanbieders leidend. Die bepalen de vereisten en de benodigde controles om de financiële rechtmatigheid vast te kunnen stellen.

⁵ De modeloplegger rechtmatigheid die in april door VNG, VWS en zorgbranches is ontwikkeld, kan daarbij behulpzaam zijn. Zie <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/sociaal-domein/nieuws/voorkom-risicos-met-rechtmatigheid-wmo-jeugdwet>.

- De TSD ziet voor de langere termijn een landelijk normenkader en een model controleprotocol voor de zorgsector als mogelijke oplossing. Dit traject heeft versnelling en een duidelijke keuze nodig. Het eigenaarschap hiervoor ligt bij partijen zelf. Dat wil zeggen bij gemeenten en aanbieders. Het Rijk kan als regisseur optreden om partijen te bewegen (sneller) tot afspraken te komen.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Problemen rond het declaratie- en betalingsproces

De TSD ontvangt meerdere signalen dat het declaratie- en betalingsproces tussen gemeenten en zorgaanbieders nog niet op orde is. Gegevensuitwisseling verloopt niet optimaal en door problemen met het berichtenverkeer en privacyvereisten komt de facturatie niet goed op gang of wordt buiten het systeem om gewerkt. Soms wordt gewerkt met voorschotten, maar in sommige gevallen worden aanbieders niet of niet tijdig betaald. Ook niet na acht maanden. En als deze praktijk aanhoudt, waar de oorzaak ook ligt, dan dreigen voor zowel gemeenten als aanbieders op korte termijn financiële risico's. Dit vinden wij een zorgelijk perspectief.

De oplossing in deze administratieve problemen ligt vooral bij gemeenten en aanbieders zelf, daar werken ze op lokaal niveau hard aan. Maar het vraagt ook om een gecoördineerde aanpak en een versnelling van ingezette trajecten op landelijk niveau.⁶ Het aanstellen van een onafhankelijke procesbegeleider kan daarin helpen. We vragen de staatssecretaris van VWS hierop toe te zien.

- De TSD roept gemeenten en aanbieders op te komen tot een oplossing voor de declaratie- en facturatieproblemen.
- Een onafhankelijke procesbegeleider kan helpen in een gecoördineerde aanpak en een versnelling van ingezette trajecten op landelijk niveau. De TSD vraagt de staatssecretaris van VWS hierop toe te zien.

Zorg voor jeugd

Minder machtstaal en meer samenwerking gericht op transformatie

In de jeugdhulp zien we een dynamiek tussen gemeenten en aanbieders die de commissie zorgen baart. Een zorg die we ook in de tweede rapportage hebben geuit. Door GGZ-instellingen wordt melding gemaakt van wachtlijsten. Bij de specialistische zorg zou juist sprake zijn van een daling van de instroom. Er worden zorgen geuit over het functioneren en de deskundigheid van de sociale wijkteams.

De verklaringen van deze signalen kunnen zeer divers zijn. Daling van de instroom kan te maken hebben met gewinning aan de nieuwe werkwijze of doordat de vraag (terecht of onterecht) ondervangen wordt door interventies van het sociale wijkteam. Wachtlijsten kunnen ontstaan om uiteenlopende redenen. Omdat het (te laag ingeschatte) productieplafond of het aantal afgesproken verrichtingen is bereikt.⁷ Een instelling kan een reorganisatie hebben doorgevoerd of er kan sprake

⁶ Bijvoorbeeld binnen het programma Informatievoorziening Sociaal Domein (iSD) of in het kader van de Werkagenda Administratie en Informatievoorziening die VNG en zorgbranches hebben opgesteld.

⁷ In de treeknormen is vastgelegd welke normen gehanteerd worden voor maximaal aanvaardbare wachttijden. Deze zijn in 2000 tot stand gekomen in het zogenaamde 'Treekoverleg' tussen zorgaanbieders en verzekeraars.

ke zijn van een stagnerende uitstroom. De wachtlijst kan hetzelfde zijn als voorgaande jaren en ook kunnen tactische redenen een rol spelen bij de wachtlijstproblematiek.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

In de streeve relatie tussen gemeenten en Jeugd GGZ instellingen worden geregeld allerlei vraagstukken benoemd waarvan soms niet duidelijk is wat nu precies de betekenis ervan is. Het vermeende gebrek aan kennis bij de gemeenten, het belang van de privacy van de cliënt en de professionele verantwoordelijkheid van de zorgverlener worden daarvan wel het vaakst genoemd. Anderzijds twijfelen gemeenten aan de bereidheid van de sector om te transformeren en de zorg voor jeugd in partnerschap aan te gaan. De TSD vraagt zich oprecht af of dit soort argumenten samenwerking in de weg moeten staan. Het lijkt eerder de noodzaak voor samenwerking aan te tonen.

Wat de oorzaken ook zijn, het baart ons zorgen dat de discussie voornamelijk in de media en op bestuurlijk- en brancheniveau wordt gevoerd. Het bevestigt het beeld van een onderling institutioneel wantrouwen. Dat werkt averechts, zelfs escalierend, en dat brengt een oplossing niet dichterbij. De-escalatie is nodig, niet alleen in daden, ook in woorden. Minder machtstaal en meer samenwerking is nodig om het wantrouwen te doorbreken en tot innovatie te komen. Daarvoor moet de nieuwe rol van opdrachtnemer en opdrachtgever, als gelijkwaardige professionele partners met het nodige begrip en vertrouwen, worden aanvaard. Evenals een herdefiniëring van de professionele autonomie van de zorgverlener. Goede zorg voor het kind moet in een bredere context worden geplaatst, de mogelijkheid van het bieden van een integrale aanpak is de norm. Wanneer de sector en gemeenten bereid zijn deze denk- en werkwijze te aanvaarden, kan het ook mogelijk worden om administratieve obstakels uit het oude systeem, zoals de DBC-systematiek en de diverse productcodes en de daarop gebaseerde verantwoording, op te ruimen. Dat is de weg naar innovatie. De TSD biedt aan te faciliteren bij dit proces, op een vergelijkbare wijze als bij de Code Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning.

- Minder machtstaal en meer samenwerking is nodig om het onderlinge wantrouwen in de jeugdhulp te doorbreken en tot innovatie te komen. Daarvoor moet de nieuwe rol van opdrachtnemer en opdrachtgever worden aanvaard. Evenals een herdefiniëring van de professionele autonomie van de zorgverlener.
- De TSD roept gemeenten en de JGGZ-sector op deze nieuwe denk- en werkwijze te aanvaarden, waardoor ook oude administratieve systemen opgeruimd kunnen worden.

En de feitelijkheden boven tafel

Op lokaal (regionaal) niveau moeten zo snel mogelijk de feitelijkheden boven tafel komen in een gesprek tussen gemeente(n) en aanbieders. Analyseer samen wat er gebeurt, hoe het loopt en welke oplossingen er zijn, gegeven het aantal cliënten, de verwijsmogelijkheid via de huisarts en het beschikbare budget. Betrek daarin de mogelijkheden voor herschikking. Stel een ontwikkelagenda op en houd zowel de korte als de lange termijn voor ogen. Gemeenten moeten hier de regie nemen.

- De TSD roept gemeenten en aanbieders in de jeugdhulp op om het gesprek aan te gaan over de wachtlijstenproblematiek bij GGZ-instellingen

en de dalende instroom bij de specialistische zorg. Analyseer de feitelijke situatie en benut het herschikkingsinstrument.

- Gemeenten moeten hier de regie nemen en de verwijsmogelijkheid via de huisarts erin betrekken.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Het zou de gemeenten helpen als voor deze gesprekken gebruik kan worden gemaakt van de kennis en ervaring die de zorgkantoren en de zorgverzekeraars in voorgaande jaren hebben opgedaan over het verloop in de jeugdhulp. Ook stellen we voor dat zorgaanbieders en gemeenten afspraken maken over het geven van informatie over de daadwerkelijk geleverde zorg aan het einde van een kalenderjaar (te beginnen met 2015) en de nog te verrichten zorg in het daaropvolgende jaar, waardoor het schadelastjaar gelijk wordt aan het boekjaar. Met het voordeel dat een gemeente zicht krijgt op de verleende zorg en bijbehorende kosten. Als de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) de DIS-informatie ten gevolge van de afgesloten DBC's op 31 december 2014 ter beschikking zou willen stellen, dan levert dat een vergelijkingsmogelijkheid op tussen realisatie 2014 en 2015. Dat helpt gemeenten en zorgaanbieders om het goede gesprek te voeren voor de contractering van 2016. Daartoe vragen we de medewerking van de staatssecretaris van VWS.

- Om zicht te krijgen op de omvang van de verleende zorg en bijbehorende kosten stelt de TSD voor dat zorgaanbieders en gemeenten afspraken maken over het geven van informatie over de daadwerkelijk geleverde zorg aan het einde van een kalenderjaar (te beginnen met 2015) en de nog te verrichten zorg in het daaropvolgende jaar.
- De TSD vraagt medewerking van de staatssecretaris van VWS en de Nederlandse Zorgautoriteit om de DIS-informatie ten gevolge van de afgesloten DBC's op 31 december 2014 ter beschikking te stellen aan gemeenten.

Samenhang tussen wmo, curatieve en langdurige zorg

De transformatie is voor gemeenten en betrokken partijen een grote opgave. De doelstelling om betere zorg te realiseren, zo integraal mogelijk, dichtbij en met de burger, met minder middelen maakt dat de financiers van de zorg (gemeenten, zorgkantoren, zorgverzekeraars) hun samenwerking moeten versterken. Met verende krachten en met respect voor elkaars rol en positie.

Een stevig samenwerkingsverband tussen de zorgfinanciers kan van grote waarde zijn voor de zorginfrastructuur, voor de cliënt en voor de belastingbetaler, op korte en lange termijn. Gemeenten zijn gebaat bij de informatie van zorgkantoren die het zicht van gemeenten op de doelgroep aanvult. Ook de kennis en ervaring van zorgkantoren en zorgverzekeraars met het inrichten van het toezicht en de materiële controles kunnen gemeenten goed gebruiken. Voor zorgkantoren biedt de samenwerking de mogelijkheid om te toetsen of een efficiënt aanbod van voorzieningen is bereikt. Het tempo van extramuraliseren⁸ kan voor een gemeente met een instelling voor Verpleging en Verzorging binnen haar gemeentegrenzen aanleiding zijn voor het maken van andere keuzes bij investeringen in zorg- of woonvoorzieningen. Het zorgkantoor en gemeente hebben beiden baat bij een zo goed mogelijk inzetbare en duurzame infrastructuur voor dagbesteding. Hetzelfde geldt voor crisisbedden. Afstemming over (gezamenlijke) inkoop is gewenst. Gemeen-

⁸ In 2020 moet 30% van de intramurale zorg zijn geëxtramuraliseerd.

ten en zorgverzekeraars hebben er baat bij om de doelgroep 18-/18+ zo goed mogelijk door te geleiden naar volwassenenzorg en om goede afspraken te maken over de inzet van wijkverpleegkundigen in de wijkteams.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Dus ook hier het devies: ga met elkaar in gesprek. Tot 1 juli 2015 werd het gesprek aangejaagd door de regiosecretarissen Hervorming Langdurige Zorg. Nu zullen betrokken partijen zelf de handschoenen moeten oppakken. Gemeenten moeten hier het voortouw in nemen. Maar gegeven het gezamenlijk belang voor een effectieve en kwalitatieve zorg, roept de TSD nadrukkelijk de zorgverzekeraars en zorgkantoren op om de samenwerking met de gemeenten concreet en praktisch vorm te geven. Het Jongerius-overleg (tussen directeuren sociaal domein G32 en directeuren inkoop van de zorgverzekeraars) is een mooi begin. Maar we ontvangen ook signalen dat contact met gemeenten hardnekkig wordt gemedend. Praktische afstemming en samenwerking wordt in een enkel geval met veel moeite en uithoudingsvermogen en op zeer beperkte schaal tot stand gebracht. We hopen niet dat dit een beleidskeuze is van zorgverzekeraars, want dat zouden wij onbegrijpelijk en zeer onwenselijk vinden. Ter stimulering van de samenwerking kan de staatssecretaris van VWS de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) vragen om vanuit haar reguliere toezicht te bekijken of zorgverzekeraars en zorgkantoren voldoende aansluiting op en samenwerking met gemeenten zoeken, waardoor betere garanties zijn voor het realiseren van het geheel aan zorgdoelstellingen.

- Een stevig samenwerkingsverband tussen de zorgfinanciers is nodig voor de zorginfrastructuur, voor de cliënt en voor de belastingbetaler, op korte en lange termijn. De TSD roept zorgverzekeraars en zorgkantoren op om samen met gemeenten de samenwerking concreet en praktisch vorm te geven.
- Ter stimulering van de samenwerking kan de staatssecretaris van VWS de Nederlandse Zorgautoriteit vragen om vanuit haar reguliere toezicht te bekijken of zorgverzekeraars en zorgkantoren voldoende aansluiting op en samenwerking met gemeenten zoeken.

Beschermd Wonen

Uit ons netwerk bereiken ons signalen over zorgelijke praktijksituaties die ontstaan bij herbeoordelingen van indicatie GGZ-B naar GGZ-C (Beschermd Wonen) en bij het omzetten van de indicatie GGZ-C van Zorg in Natura (ZIN) naar een Persoonsgebonden Budget (PGB). Het betreft hier cliënten die in de regel zeer kwetsbaar zijn. Gemeenten zien dat betrokken cliënten vaak niet in staat zijn zelf de regie te voeren over hun budget noch over de uitvoering van zorg. De kans op misbruik door PGB-aanbieders is groot en gemeenten ontvangen hierover ook concrete signalen.

Zo treffen toegangsmedewerkers schrijvende gevallen aan van PGB-aanbieders die onvoldoende kwaliteit van zorg leveren en de herbeoordeling van GGZ-B naar GGZ-C gebruiken om onder het toezicht van de IGZ uit te komen. Het gaat ook om huisvesting die niet voldoet aan de kwaliteitseisen van beschermd wonen. Ze komen bijvoorbeeld woonvoorzieningen tegen zonder gemeenschappelijke ruimten en woonruimten op recreatievoorzieningen (bungalowparken en camping). En door middel van het koppelen van de woonfunctie aan zorg worden cliënten geconfronteerd met gedwongen winkelnering. Cliënten zijn afhankelijk van de zorgaanbieder, omdat die de woonvoorziening aanbiedt of een huurcontract heeft met de

woningcorporaties. In het laatste geval wordt met het beëindigen van de zorg ook het huurcontract opgezegd.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

In het algemeen is er landelijk nagenoeg geen doorstroom uit Beschermd Wonen. Deels omdat cliënten willen vasthouden aan het overgangsrecht, maar deels ook omdat er geen passende woonvoorziening voorhanden is. Daardoor komen gemeenten in de knel bij het herbeoordelen. Gemeenten winnen tijd door indicaties te verlengen en doen dat dan ook veelvuldig. De huidige overgangsregeling (met behoud van indicatie voor 5 jaar) brengt het risico met zich mee dat de schaarse beschermd wonen plekken oneigenlijk worden gebruikt. Cliënten weigeren – onder druk van de bovengeschetste problematiek - een lichtere indicatie. Ook hebben cliënten een gereede kans om bij het zelfstandig wonen boven de huurtoeslaggrens te komen waardoor het zelfstandig wonen praktisch onhaalbaar wordt.

Wij zijn er ons van bewust dat deze praktijken onder het regime van de AWBZ zijn ontstaan en we realiseren ons dat het een complex onderdeel vormt van de Wmo. Dat neemt niet weg dat gemeenten onvoldoende mogelijkheden in handen lijken te hebben om tot een daadwerkelijk effectieve aanpak te komen. Het is de vraag of het lange overgangsrecht en de mogelijkheid voor een PGB in de huidige omstandigheden in het belang zijn van deze kwetsbare groep cliënten.

Overgangsrecht

In het belang van de transformatie, de cliënten en de medewerkers in de zorg zijn wij van mening dat termijnen van het overgangsrecht niet verlengd moeten worden, bijvoorbeeld door het herindiceren van cliënten uit te stellen. Standvastigheid en kaders zijn gewenst. Verlengen draagt niet bij aan het accepteren van de nieuwe koers en het realiseren van innovaties. Het biedt partijen de mogelijkheid om noodzakelijke veranderingen uit te stellen. Dit zien we ook al terug bij de overgangsmaatregelen die een langere termijn kennen. Zo vormt het werken met de DBC-systematiek in de jeugdzorg een hindernis om tot een nieuwe, beter toe-epasbare en vereenvoudigde bekostigingssystematiek te komen. Langdurige overgangsmaatregelen kunnen ook onbedoeld in het nadeel van cliënten werken, zoals hiervoor ook is geschetst bij de cliënten met een indicatie van Beschermd Wonen.

- De TSD adviseert om vast te houden aan de eerder vastgestelde termijnen van het overgangsrecht en deze niet te verlengen.

Terugblik tweede rapportage

Code verantwoordelijk marktgedrag thuisondersteuning

Ten aanzien van de inkoop van WMO- en Jeugdzorg en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt hebben we in onze vorige rapportage het kabinet geadviseerd de jaren 2015 en 2016 te benutten om samen met de sector voor huishoudelijke hulp te komen tot een toekomstgerichte werkagenda voor de persoonlijke dienstverlening. Het kabinet heeft dit advies overgenomen en op 22 juni 2015 is ons ge-

vraagt een faciliterende rol hierin te vervullen.⁹ De opdracht aan de TSD bestaat uit:

- Het faciliteren van de totstandkoming van een 'code verantwoord marktgedrag', naar het voorbeeld van de schoonmaaksector, met oog voor de korte en lange termijn uitdagingen op de arbeidsmarkt en de regionale en lokale diversiteit (geen landelijke blauwdruk).
- Het formuleren van een toekomstgericht perspectief voor de dienstverlening aan huis gericht op innovatie en het ontwikkelen nieuwe vormen van ondersteuning thuis, met oog voor de regionale en lokale diversiteit (geen landelijke blauwdruk).

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Samen met een aantal gemeenten en aanbieders en het CNV is de TSD aan de slag gegaan. Het eerste deel van de opdracht is eind augustus 2015 afgerond met de ondertekening van de Code Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning. De Code biedt een helder kader met gespreksthemas, praktijkvoorbeelden en een handreiking kostprijsofbouw, waardoor een kwalitatief goed aanbestedingsproces kan worden ingericht; transparant, volledig en in partnerschap. Dit is van groot belang voor de volgende inkoopronde en daarmee voor de medewerkers. Het is de bedoeling dat steeds meer partijen zich gaan aansluiten bij de Code. Dat kan via www.transitiecommissiesociaaldomein.nl. In september is het gesprek gestart over het andere deel van de opdracht, dat wil zeggen het formuleren van het lange termijn perspectief.

Monitoring en inspectietoezicht

De transformatie ook op Rijksniveau een uitdaging

Ten aanzien van de aanbevelingen uit de tweede rapportage over de monitoring en het inspectietoezicht zien we aarzelende stappen. Met name in het politiek beleggen van de regierol. Gemeenten worden geacht te transformeren en oude rolpatronen ter zijde te schuiven. De nadruk wordt gelegd op ontkokering en het leggen van dwarsverbanden, zelfs buiten het sociaal domein. Men wordt gevraagd de administratieve lasten te beperken en niet in de regelreflex te schieten. Het is opmerkelijk dat de departementen, de inspecties en ook de Tweede Kamer daar zelf moeite mee hebben. Gemeenten hebben daar last van. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) moet zijn regierol hierin steviger vorm geven.

Integraal inspectietoezicht

Vanuit het Rijk moet er echt helderheid komen over de werkwijze van de verschillende inspecties. Departementen geven aan dat er stappen worden gezet, maar in de praktijk wordt dit nog niet zo ervaren. Voor wat betreft het systematischer vormgeven en inrichten van het integrale inspectietoezicht in het sociaal domein reageerde het kabinet dat deze verantwoordelijkheid kan worden opgepakt door de Inspectieraad. Dat vindt de TSD 'meer van hetzelfde' en daarmee weinig perspectiefvol. Politieke verankering is nodig om bestaande kaders te doorbreken en het in gang gezette proces verder te stimuleren. Vandaar de oproep aan de minister van BZK om de politieke verantwoordelijkheid naar zich toe te trekken. Zodat

⁹ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2015/06/22/opdracht-tsd-code-verantwoord-marktgedrag>.

het integraal toezicht consistent en intensiever en ook sneller vorm wordt gegeven. Met één benaderingswijze en uniforme governance.

- De TSD roept nadrukkelijk de minister van BZK op om de politieke verantwoordelijkheid te nemen voor het systematischer vormgeven en inrichten van het integrale toezicht in het sociaal domein.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Overigens horen we ook dat het gemeentelijk Wmo-toezicht niet of in beperkte mate van de grond komt. Een aantal gemeenten vindt het lastig scherp te krijgen waar de grens tussen landelijk en lokaal toezicht ligt en met welke kwaliteitseisen ze moeten werken. We dagen gemeenten uit een aantal koplopers de opdracht te geven om het beleid, proces en de eisen uit te werken in een lokaal toepasbaar model voor Wmo-toezicht. Uiteraard in afstemming met de cliëntorganisaties en aanbieders. En waar mogelijk met gebruik van standaarden en handreikingen die al ontwikkeld zijn.¹⁰

- De TSD daagt gemeenten uit een aantal koplopers de opdracht te geven om het beleid, proces en de eisen voor Wmo-toezicht uit te werken in een lokaal toepasbaar model.

Samenhang monitoring

Ten aanzien van het drastisch en blijvend beperken van de administratieve lasten heeft het Rijk een voorbeeld functie. Het is niet voor niets dat de commissie een sterkere regie vraagt van de minister van BZK. Om de sturing richting departementen serieus ter hand te nemen, om een gestructureerde uitvraag en een gecontroleerde set aan gegevens te creëren - met een stringente bewaking op uitbreiding van de uitvraag - is het nodig dat de minister zijn opdracht om te komen tot één monitor sneller vorm gaat geven. Dit veronderstelt dat departementen én parlement zich bewust moeten zijn van de effecten van het gedrag als een 'rupsje-nooit-genoeg'. Zo lazen wij met enige ongerustheid de brief van de leden van de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken van 9 juni jl., waarin zij de minister van BZK informeert over de wijze waarop zij geïnformeerd wil worden.¹¹

Departementen en parlement, beheers reflexen om de onzekerheid te willen controleren met (meer) informatie. Bekijk kritisch wat wordt verstaan onder stelselverantwoordelijkheid, welke informatie daarvoor noodzakelijk is en richt daar de uitvraag op. Sluit aan bij elkaars en bestaande informatiebronnen en denk aan alternatieve vormen.

- De TSD vraagt de minister van BZK om zijn opdracht om te komen tot één monitor sneller vorm te geven.
- De TSD vraagt departementen én het parlement om kritisch te kijken naar welke informatie strikt noodzakelijk is om te voldoen aan de stelselverantwoordelijkheid en informatieplicht en daar de uitvraag op te richten. Sluit aan bij elkaars en bestaande informatiebronnen en denk aan alternatieven.

¹⁰ Zoals van de VNG (bijvoorbeeld het model basisset kwaliteitseisen), de Inspectie Gezondheidszorg, het Zorginstituut Nederland en kennisinstituten.

¹¹ Zie <http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2015D21852>.

Wat betreft de gemeentelijke informatie heeft de TSD in de vorige rapportage gemeenten aangesproken om gebruik te maken van de gemeentelijke monitor. Het kabinet onderschrijft dit belang in haar reactie en ook de VNG geeft aan zich maximaal in te zetten om het aantal aangesloten gemeenten spoedig te verhogen. Maar naar wij begrijpen is het aantal aangesloten gemeenten minimaal toegenomen. Half augustus stond de teller op 255. Daarom willen wij de oproep aan gemeenten met klem herhalen en de VNG uitdagen om het belang nog beter uit te dragen. Gemeenten verliezen geen autonomie door een efficiënte verantwoording. Het is wél randvoorwaardelijk om de administratieve lasten te beperken en om het lerend vermogen – door benchmark - te vergroten.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

- De TSD roept nogmaals gemeenten op om gebruik te maken van één monitor: de gemeentelijke monitor.

Samenvattend

Transformatie vraagt om tijd, ruimte en vertrouwen. Om verbinding, partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Om zelfreflectie en het (leren) accepteren dat we te maken hebben met verschillende culturen, dynamiek en werkelijkheden. De complexiteit is alleen te reduceren door deze verschillen te (er)kennen en van elkaar te leren. We benadrukken het belang van lokale en regionale dialoog waarbij vanuit een gedragen toekomstvisie wordt gewerkt aan manieren om 'de weg er naar toe' in te vullen. Samenwerking en een voortdurend en gelijkwaardig gesprek tussen partijen is de enige weg naar innovatie. Ook binnen de gemeentelijke organisatie en in de sociale teams. Het gaat niet om gemiddelde scores, om codes, om systemen. Het gaat om goede zorg en ondersteuning voor burgers die daar behoefte aan hebben, om mogelijk te maken wat nodig is.

Onze adviezen uit deze rapportage op een rijtje.

Maatwerk

- De TSD ziet winst in de organisatiebrede dialoog op casusniveau en over de werkwijze. Dit is nodig om verandering te bevorderen.
- Wijkteams: niet doen wat mogelijk is, maar mogelijk maken wat nodig is.
- De TSD roept raadsleden, wethouders en management op om wijkteams de ruimte te bieden en vertrouwen te hebben in de capaciteiten van de medewerkers. Om hun rol te nemen in het bevorderen van maatwerk en integraliteit, in het wegnemen van belemmeringen in lokale regelgeving of in de organisatorische en administratieve sfeer.
- De TSD pleit voor de verankering van het leervermogen van de wijkteams in ontwikkel- en leersystemen, bijvoorbeeld met intervisie en peer-learning. Wijkteams: neem hierin het initiatief.
- Inhoudelijke kennis van zaken en inzicht in de problematiek bij het hoger management is nodig om (nieuwe) strategische keuzes te kunnen maken en een goede sparringpartner te kunnen zijn.
- De TSD adviseert kennis van Werk & Inkomen, inclusief schuldsanering, stevig te verankeren binnen sociale wijkteams.
- De TSD vraagt gemeenten na te denken hoe wijkteams op een vernieuwende manier hun eigen normen aan de hand van hun eigen praktijk kunnen (blijven) ontwikkelen. Intervisie en onderlinge reflectie aan de hand van praktijkvoorbeelden lijken daartoe een mogelijkheid.

Rechtmatigheid

- De TSD roept contractpartijen op om op lokaal of regionaal niveau te zoeken naar passende en realistische oplossingen om rechtmatigheidsproblemen op de korte termijn te voorkomen. Dit in samenspraak met gemeenteraden en accountants.
- De TSD ziet voor de langere termijn een landelijk normenkader en een model controleprotocol voor de zorgsector als mogelijke oplossing. Dit traject heeft versnelling en een duidelijke keuze nodig. Het eigenaarschap hiervoor ligt bij partijen zelf. Dat wil zeggen bij gemeenten en aanbieders. Het Rijk kan als regisseur optreden om partijen te bewegen (sneller) tot afspraken te komen.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Problemen rond het declaratie- en betalingsproces

- De TSD roept gemeenten en aanbieders op te komen tot een oplossing voor de declaratie- en facturatieproblemen.
- Een onafhankelijke procesbegeleider kan helpen in een gecoördineerde aanpak en een versnelling van ingezette trajecten op landelijk niveau. De TSD vraagt de staatssecretaris van VWS hierop toe te zien.

Zorg voor jeugd

- Minder machtstaal en meer samenwerking is nodig om het onderlinge wantrouwen in de jeugdhulp te doorbreken en tot innovatie te komen. Daarvoor moet de nieuwe rol van opdrachtnemer en opdrachtgever worden aanvaard. Evenals een herdefiniëring van de professionele autonomie van de zorgverlener.
- De TSD roept gemeenten en de JGGZ-sector op deze nieuwe denk- en werkwijze te aanvaarden, waardoor ook oude administratieve systemen opgeruimd kunnen worden.
- De TSD roept gemeenten en aanbieders in de jeugdhulp op om het gesprek aan te gaan over de wachtlijstenproblematiek bij GGZ-instellingen en de dalende instroom bij de specialistische zorg. Analyseer de feitelijke situatie en benut het herschikkingsinstrument.
- Gemeenten moeten hier de regie nemen en de verwijsmogelijkheid via de huisarts erin betrekken.
- Om zicht te krijgen op de omvang van de verleende zorg en bijbehorende kosten stelt de TSD voor dat zorgaanbieders en gemeenten afspraken maken over het geven van informatie over de daadwerkelijk geleverde zorg aan het einde van een kalenderjaar (te beginnen met 2015) en de nog te verrichten zorg in het daaropvolgende jaar.
- De TSD vraagt medewerking van de staatssecretaris van VWS en de Nederlandse Zorgautoriteit om de DIS-informatie ten gevolge van de afgesloten DBC's op 31 december 2014 ter beschikking te stellen aan gemeenten.

Samenhang tussen wmo, curatieve zorg en langdurige zorg

- Een stevig samenwerkingsverband tussen de zorgfinanciers is nodig voor de zorginfrastructuur, voor de cliënt en voor de belastingbetaler, op korte en lange termijn. De TSD roept zorgverzekeraars en zorgkantoren op om

samen met gemeenten de afstemming en samenwerking concreet en praktisch vorm te geven.

- Ter stimulering van de samenwerking kan de staatssecretaris van VWS de Nederlandse Zorgautoriteit vragen om vanuit haar reguliere toezicht te bekijken of zorgverzekeraars en zorgkantoren voldoende aansluiting op en samenwerking met gemeenten zoeken.

Datum

3 september 2015

Kenmerk

Overgangsrecht

- De TSD adviseert om vast te houden aan de eerder vastgestelde termijnen van het overgangsrecht en deze niet te verlengen.

Monitoring en inspectietoezicht

- De TSD roept nadrukkelijk de minister van BZK op om de politieke verantwoordelijkheid te nemen voor het systematischer vormgeven en inrichten van het integrale toezicht in het sociaal domein.
- De TSD daagt gemeenten uit een aantal koplopers de opdracht te geven om het beleid, proces en de eisen voor Wmo-toezicht uit te werken in een lokaal toepasbaar model.
- De TSD vraagt de minister van BZK om zijn opdracht om te komen tot één monitor sneller vorm te geven.
- De TSD vraagt departementen én het parlement om kritisch te kijken naar welke informatie strikt noodzakelijk is om te voldoen aan de stelselverantwoordelijkheid en informatieplicht en daar de uitvraag op te richten. Sluit aan bij elkaars en bestaande informatiebronnen en denk aan alternatieven.
- De TSD roept nogmaals gemeenten op om gebruik te maken van één monitor: de gemeentelijke monitor.

Vierde rapportage

In onze volgende rapportage zullen we bijzondere aandacht besteden aan de aansluiting van de participatiewet (en aanpalende wetgeving) op het zorgdomein. Daarin staat onder andere de vraag centraal hoe betaalde en onbetaalde participatie wordt bevorderd met het totaal aan mogelijkheden die gemeenten nu ter beschikking hebben. Verder willen we ingaan op het thema 'vergroting lokale democratie'. We willen inzichtelijk maken dat met de decentralisaties een enorme ruimte is ontstaan om bestuur, organisatie en burger meer of anders met elkaar te verbinden en welke mogelijkheden die ruimte biedt.

Hoogachtend,

Han Noten
Voorzitter Transitiecommissie Sociaal Domein

BIJLAGE

Overzicht gesprekspartners leden TSD¹²

Datum

3 september 2015

Kenmerk

• Mevrouw A. van der Aa	Gemeente Boxtel
• De heer F. van Abbema	zelfstandig adviseur
• Mevrouw T. Abma	Vumc
• De heer J. Akse	Vereniging van Drentse Gemeenten
• Mevrouw S. Alders	Gemeente Zeist
• Mevrouw R. van Altena	Gemeente Zaanstad
• Mevrouw T. Ariaans	Gemeente Nijmegen
• Mevrouw S. van Arum	Movisie
• De heer M. van de Beek	Gemeente Leeuwarden
• Mevrouw L. Belonje	USG People
• De heer M. van den Berg	Tzorg
• Mevrouw P. Bieringa	BNG Bank
• De heer C. Blaauw	Gemeente Groningen
• De heer P. Blokhuis	Gemeente Apeldoorn
• De heer H. de Boer	Cooperatie Amaryllis
• Mevrouw T. de Bloois	Gemeente Delft
• De heer L. van Borssum Waalkes	Roads
• De heer J. van den Bos	Inspectieraad, inspectie SZW
• De heer J. Broumels	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
• Mevrouw P. van der Brug	UWV
• Mevrouw E. de Bruin	Gemeente Leeuwarden
• De heer S. Bruinsma	Gemeente Leeuwarden
• De heer E. van der Burg	Gemeente Amsterdam

¹² Het betreft hier een overzicht van alle gesprekspartners sinds het aantreden van de commissie. Vertegenwoordigers van departementen, VNG, IHLZ en TAJ zijn hierin niet opgenomen, evenals personen/organisaties die het secretariaat van de TSD heeft gesproken.

• Mevrouw R. van Cadsand	Gemeente Utrecht	
• De heer F. Candel	Intermetzo	Datum 3 september 2015
• De heer P. de la Chambre	's Heeren Loo	Kenmerk
• De heer S. Czyzewski	Antes	
• De heer N. Dam	Bureau HHM	
• De heer E. Damen	Cordaan	
• Mevrouw E. Dansen	Gemeente Gorinchem	
• De heer J. Deuten	zelfstandig adviseur	
• Mevrouw H. van Diermen	Spirit jeugd- en opvoedhulp	
• De heer M. van Eck	ActiZ	
• De heer B. Eigeman	Programma Betrouwbare Publieke Gezondheid	
• De heer J. Eigeman	zelfstandig adviseur	
• De heer A. Ekhart	Gemeente Leeuwarden	
• Mevrouw H. Engels	Gemeente Deventer	
• De heer R. den Uyl	Radar	
• De heer A. Faro	Gemeente Gorinchem	
• De heer M. Fluitman	Gemeente Zeist	
• De heer J. Fraanje	Gemeente Boxtel	
• De heer H. Freije	Gemeente Gorinchem	
• De heer B. Frings	Gemeente Nijmegen	
• De heer G. Frische	Gemeente Echt-Susteren	
• Mevrouw H. Garmouhi	Buurt M/V	
• De heer L.J. Gebben	Gemeente Barendrecht	
• Mevrouw J. Geel	GGZ Nederland	
• De heer T. Gelissen	Gemeente Brunssum	
• De heer D. Giltay Veth	DGV Creatieve Impulsen BV	
• Mevrouw C. Graafland	Gemeente Zeist	
• De heer T. Groeliker	Gemeente Nijmegen	

• De heer G. Groeneveld	Bizob	
• De heer R. de Groot	Gemeente De Wolden	Datum 3 september 2015
• Mevrouw M. Haag	Gemeente Breda	Kenmerk
• De heer R. Hartogh Heys	Gemeente Deventer	
• Mevrouw T. Heeren	GGz Centraal	
• De heer A. Hendrikse	Zelfstandig adviseur	
• De heer D. Hettinga	Reik	
• De heer A. Hiemstra	Gemeente Hoogeveen	
• De heer P. Hilhorst	Publicist / ondernemer	
• Mevrouw M. van den Hoed	Samenwerkingsverband Sociaal Domein Friesland	
• De heer W. Hoven	Significant	
• De heer W. van Ittersum	Gemeente Utrecht	
• De heer S. Jansen	Gemeente Zeist	
• Mevrouw L. Jansz	Gemeente Zeist	
• De heer J. de Jonge	Gemeente Vlissingen	
• De heer H. de Jonge	Gemeente Rotterdam	
• De heer L. Jongen	Gemeente Kerkrade	
• De heer S. Jongepier	Gemeente Middelburg	
• Mevrouw M. Jongerius	Gemeente Utrecht	
• De heer E. Jongma	Algemene Rekenkamer	
• De heer Z. Jongstra	TSN	
• De heer W. Juurlink	Alliade	
• De heer H. Kamps	Jeugdzorg Nederland	
• Mevrouw K. Kervezee	Commissie innovatie zorgberoepen en opleidingen	
• De heer J. Kleijburg	Gemeente Almere	
• De heer S. Klein	Gemeente Amsterdam	
• De heer J. Klienbannink	Gemeente Súdwest-Fryslân	
• Mevrouw L. van der Kooij	Gemeente Haarlem	

• De heer H. Kouwenhoven	Cordaan	
• De heer W. Kooistra	Gemeente Opsterland	Datum 3 september 2015
• Mevrouw C. Kroezen	Gemeente Amsterdam	Kenmerk
• De heer M. de Krosse	CIZ	
• De heer H. van der Laan	Gemeente Noordenveld	
• De heer L. Lablans	CNV	
• De heer J. van der Lans	Publicist / ondernemer	
• Mevrouw B. Lahuis	Karakter Kinder- en Jeugdpsychiatrie	
• Mevrouw M. van Leeuwen	Gemeente Zoetermeer	
• De heer W. van Leeuwen	Gemeente Utrecht	
• Mevrouw G. Leijenhorst	Gemeente Zeist	
• De heer R. Liefers	Samenwerkingsverband Sociaal Domein Friesland	
• Mevrouw K. Louwes	Berenschot	
• Mevrouw L. Lubberman	BMC	
• De heer L. Manders	Samenlevingswerk / De Zuiderling	
• Mevrouw L. van Meeteren	Hilverzorg	
• Mevrouw M. Middendorp	Gemeente Alphen a/d Rijn	
• Mevrouw A. Mikulic	Deloitte	
• De heer J. Muller	Stichting Arkin	
• Mevrouw E. Nicolai	Reik	
• De heer G. van Nijendaal	Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv)	
• Mevrouw I. Nooijen	Gemeente Dalfsen	
• De heer J. van den Oever	Fundis	
• De heer A. Ogink	KPMG Plexus	
• De heer J. Olthof	Gemeente Zaanstad	
• De heer J. Onland	Gemeente Eindhoven	
• Mevrouw M. van Oostveen	Gemeente Deventer	
• De heer M. van Oosterhout	Gemeente Drimmelen	

- Mevrouw B. den Outer JB Lorenz
- De heer R. Paas Divosa
- De heer F. Paling UWV
- Mevrouw M. Pauwels Gemeente De Wolden
- De heer B. Peek Stichting De Grasboom
- De heer P. Pennekamp Inspectieraad
- De heer P. Poortvliet Gemeente Vlissingen
- Mevrouw C. Rijdsdijk CuraMare Middelharnis
- Mevrouw J. Santema Gemeente Súdwest-Fryslân
- Mevrouw M. Schonewille Vilans
- De heer G. Schonfeld Gemeente Boxtel
- Mevrouw R. Schoorl Movisie
- Mevrouw J. de Schutter Tzorg
- De heer A. Smit Gemeente Assen
- Mevrouw M. Smitsmans-Burhenne Gemeente Roermond
- Mevrouw W. Springeling Porthos
- Mevrouw M. Stadlander
- De heer G. Sterkenburg Gemeente Almelo
- Mevrouw A. Steverink Gemeente Boxtel
- De heer K. Stoter Verian
- De heer D. Stuurman Gemeente Zaanstad
- De heer J. Telgen Universiteit Twente
- De heer T. Thissen UWV WERKbedrijf
- Mevrouw T. Tom Gemeente Utrecht
- De heer W. Touw KPMG Plexus
- De heer M. van der Vaart Gemeente Zeist
- De heer A. Vader Gemeente Vlissingen
- De heer J. Varkevisser Gemeente Zeist

Datum
3 september 2015
Kenmerk

- Mevrouw M. Vennevertloo Algemene Rekenkamer
- Mevrouw A. Verblakt Gemeente Sittard-Geleen
- Mevrouw H. Verhoef Gemeente Gorinchem
- Mevrouw R. Verhoeven Gemeente Boxtel
- De heer A. Visser Algemene Rekenkamer
- Mevrouw H. Vlieg Gemeente Assen
- De heer G. van der Vlies Gemeente Hendrik Ido Ambacht
- Mevrouw M. Voogt Gemeente Almelo
- De heer G. Vos Gemeen Hoogeveen
- De heer R. van Vugt Deloitte
- Mevrouw M. Wagenmakers Vereniging van Friese Gemeenten
- De heer J. Wallage Raad voor het Openbaar Bestuur
- De heer S. van de Weerd Gemeente Rotterdam
- De heer J. Weggemans Gemeente Enschede
- De heer P. Wesdorp What Works BV
- De heer N. van Wijk Gemeente Rotterdam
- De heer A. Willems Gemeente Maastricht
- De heer J. Wisse Gemeente Vlissingen
- De heer A. Witlak Kafkabrigade
- Mevrouw K. Zeeman Stichting Humanitas
- De heer D. Zijlmans EY
- De heer P. van Zutphen Gemeente Heerlen
- De heer R. Zwart Verian

Datum
3 september 2015

Kenmerk